

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

EESTI PANGA HINNANG VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄRALE (II KVARTAL 2024)

2021.–2022. aasta kiire laenukasvuga seotud riskide tõttu tõstis Eesti Pank vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 1,5%ni. Uus määr hakkas kehtima 1. detsembril 2023. Kuigi laenuaktiivsus on Eestis praeguseks vähenenud, tuleb varem kuhjunud riskide vastu kindlustamiseks siiski endiselt puhvrit hoida.

Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: **1,5%**

Standardne võla ja SKP suhtarv: **109%**; selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: **-7 protsendipunkti**

Puhvri arvutuslik määr: **0%**

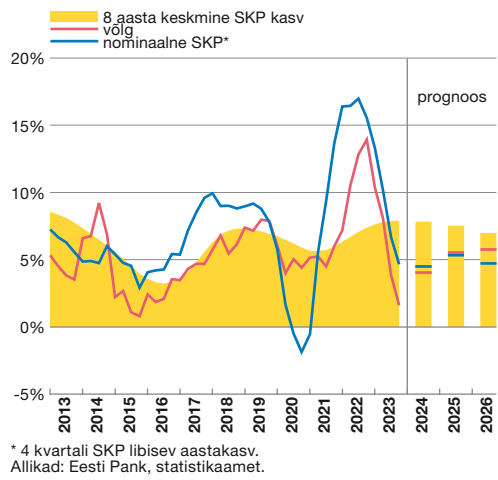
Puhvri määra põhjendus: tsüklilise riski edasise kuhjumise oht on vähenenud. Realsektori võla aastakasv aeglustus 2023. aasta neljanda kvartali lõpuks 1,6%ni ja see jääb praegu alla nii pikaajalisele kui ka jooksvale nominaalsele majanduskasvule. Samas on 2021.–2022. aasta kiirest laenukasvust tulenevad riskid Eestis endiselt päevakorral ja nende riskide katteks on põhjendatud, et pangad hoiaksid ka edaspidi 1,5%list vastutsüklilist kapitalipuhvrit.

Realsektori võla aastakasv jätkas 2023. aasta neljandas kvartalis aeglustumist. Realsektori võla aastakasv oli 2023 neljandas kvartalis 1,6%, mis on väiksem nii jooksva 12 kuu nominaalsest SKP kasvust kui ka pikemaajalisest¹ nominaalsest SKP kasvust. Kuna võlakasv on aeglustunud juba neli kvartalit järjest ja võlakasv püsis 2023. aasta teises pooles väiksem kui pikaajaline nominaalne SKP kasv, näitab see, et finantstsüklilist tulenevate riskide kuhjumine on Eestis peatunud. Eesti Panga märtsiprognoozi järgi hakkab võla kasvutempo tänavu taas kiirenema, kuid jääb lähiaastail küllaltki mõõdukaks. Käesoleval aastal kasvab võlg nominaalsest SKPst aeglasemalt, kuid järgmisel kahel aastal hakkab võlakasv majanduskasvu ületama (vt joonis 1).

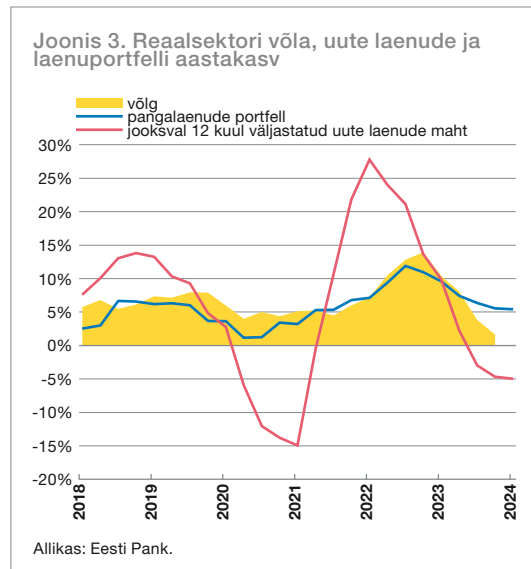
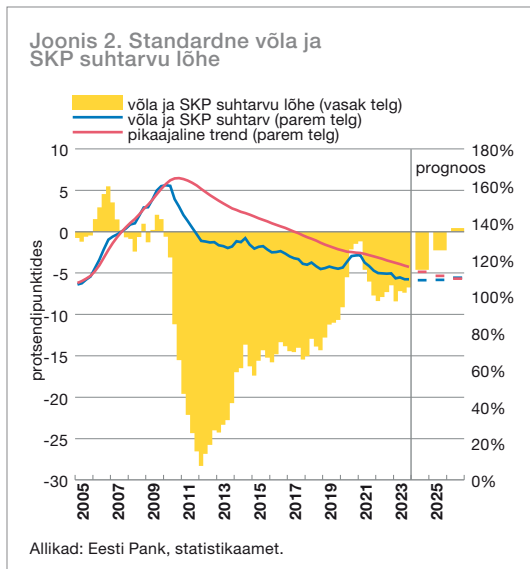
Koos majandusaktiivsuse vähenemisega on edasi langenud ka võlakoormus ehk võla ja SKP suhtarv. Realsektori võlakoormus langes 2023. aasta lõpuks 109%le (vt joonis 2). Prognoozi järgi püsib võlakoormus samal tasemel ka lähiaastail, kuna võlg kasvab majandusega enam-vähem samas tempos.

Suurema ebakindluse ja halvemate majandusväljavaadete tõttu on laenuaktiivsus alates 2023. aasta esimesest poolest vähenenud. Pangandusstatistika järgi võtsid ettevõtted ja majapidamised 2023. aasta neljandas kvartalis uusi laene 5% ja 2024. aasta esimeses kvartalis 1% väiksemas matus kui aasta tagasi samal ajal. Laenuaktiivsuse vähenemine paistab silma ka laenuportfelli aastakasvu aeglustumises. 2024. aasta märtsi lõpuks kahanes realsektori laenuportfelli aastakasv 5,4%ni (vt joonis 3).

Joonis 1. Realsektori võla ja nominaalse SKP aastakasvu prognoos

¹ Eesti Pank on vastutsüklilise kapitalipuhvri hinnangus kasutanud pikaajalise SKP kasvuna viimase kaheksa aasta keskmist nominaalset SKP kasvu, mis aitab tasandada kasvutempo lühiajalist heitlikkust.

Baseli pangajärelevalve komitee meetodika alusel arvatud nn standardne võla ja SKP suhtarvu lõhe oli 2023. aasta neljanda kvartali lõpus -7 protsendipunkti. Eesti Panga kasutatav täiendav lõhe oli -10 protsendipunkti. Võla ja SKP suhtarvu negatiivne lõhe tähendab, et võla ja SKP suhtarv on selle meetodika järgi praegu võlakoormuse pikaajalisest trendist madalam, mistõttu on vastutsüklilise puhvri arvutuslik määr 0%. Ettevaates on Eesti Panga märtsiprognosis järgi oodata, et võla ja SKP lõhe hakkab järk-järgult kahanema ning muutub 2026. aasta lõpuks positiivseks.

Kokkuvõttes võib Eesti Panga 2024. aasta juunikuise hinnangu järgi öelda, et tsüklilise riski edasise kuhjumise oht on vähenenud. Ehkki ettevaates on võla kasvutempo kiirenemas, jääb see siiski mõõdukale tasemele. Samas on 2021.–2022. aasta kiirest laenukasvust tulenevad riskid Eestis endiselt päevakorral ja nende riskide katteks on põhjendatud, et pangad hoiaksid ka edaspidi 1,5%list vastutsüklilist kapitalipuhvrit.